

Гордієнко Т. В.

*студентка 2-го (магістерського) рівня
Державного податкового університету*

Сторожук Т. М.

*кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри обліку та консалтингу
Державного податкового університету*

Hordiienko Tetiana

2nd (master's) level student

State Tax University

Storozhuk Tetiana

PhD in Economics, Associate Professor,

Associate Professor of Accounting and Consulting Department

State Tax University

УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКОВО-ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ВЛАСНИМ КАПІТАЛОМ

Анотація. У статті розглянуто трактування поняття власного капіталу в різних нормативно-правових актах та роботах науковців. На підставі дослідження ролі, значення та функцій власного капіталу визначено основні його характеристики. Висвітлено результати дослідження в частині вдосконалення облікового забезпечення користувачів інформацією про формування та зміни власного капіталу. Установлено, що ефективність управління власним капіталом і методологія його бухгалтерського обліку визначаються складом і структурою об'єктів управління, які, своєю чергою, залежать від: форми власності суб'єкта господарювання, організаційно-правової форми підприємства, галузевої приналежності, величини підприємства, переліку операцій щодо змін власного капіталу, програмного забезпечення та технічних засобів обробки даних тощо. Визначено, що процес обліку власного капіталу складається з багатьох блоків, які повинні бути конкретизовані й деталізовані залежно від сукупності операцій із власним капіталом. Розкрито інформативність фінансової звітності щодо обсягу, структури та причини змін власного капіталу в цілому та його складників.

Ключові слова: власний капітал, структура власного капіталу, складники власного капіталу, об'єкти управління власним капіталом.

Вступ та постановка проблеми. Незалежно від форми власності та організаційно-правової форми господарювання кожне підприємство у своєму розпорядженні повинно мати економічні ресурси, тобто капітал для здійснення господарської діяльності. Ті зміни, які відбуваються в ринковому середовищі в усіх галузях економічної діяльності, насамперед охоплюють відносини власності, які у системі бухгалтерського обліку виражаються категорією «власний капітал». Його динаміка й структура характеризують фінансовий стан підприємства і залежать, перш за все, від виду економічної діяльності та організаційно-правової форми підприємства.

В умовах ринкової економіки, процеси, які пов'язані з удосконаленням системи управління капіталом підприємств, тобто його формування, використання і узгодженість із міжнародними стандартами фінансової звітності, мають велике значення, тому що належний бухгалтерський облік фінансової та ресурсної бази є вагомим умовою стабільного економічного зростання. Головна мета існування підприємства – його прибуткова діяльність, яка залежить від ефективного управління власним капіталом. Для посилення інтеграції в міжнародний економічний простір актуальною є гармонізація обліку капіталу відповідно до міжнародної практики та міжнародних стандартів фінансової звітності. Це питання є важливим не лише для нашої країни, а й для інших країн, які зацікавлені у глобалізаційних процесах та гармонізації і прагнуть інтеграції в міжнародні ринки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемними питаннями обліку власного капіталу, його формування, управління структурою та відповідності вітчизняних стандартів міжнародним стандартам фінансової звітності займалися як вітчизняні, так і зарубіжні науковці: В. Ануфрієв, Ф.Ф. Бутинець, І.О. Бланк, Ю. Бріггем, С.Ф. Голов, Н.О. Гура, Г.Г. Кірейцев, М.С. Пушкар, Ю. Петруні, М. Скотт, В.В. Сопко, В.Г. Швець та ін. Хоча питанням власного капіталу приділялася велика увага і присвячено багато наукових праць, однак є проблема організації обліку та розкриття інформації у фінансовій звітності щодо власного капіталу та його складників з урахуванням сучасних потреб, зважаючи на зарубіжний досвід та підходи за міжнародними стандартами фінансової звітності.

Метою даної роботи є узагальнення трактування поняття «власний капітал» та вдосконалення обліково-інформаційного забезпечення користувачів щодо його змін відповідно до міжнародних стандартів.

Результати дослідження. Підходів до визначення поняття «власний капітал» є велика кількість, тому передусім розглянемо, як трактується це поняття у різних нормативно-правових актах (табл. 1).

Отже, власний капітал у нормативних документах трактується як частина в активах підприємства, яка залишається після вирахування його зобов'язань. Зважаючи на те, що власний капітал є саме джерелом утворення активів підприємства, а не самими активами, наголошуємо на трактуванні «частина в активах», а не «час-

Визначення поняття «власний капітал» у нормативно-правових актах

№ з/п	Нормативно-правовий документ	Трактування
1	Концептуальна основа фінансової звітності [1]	Власний капітал – це залишкова частка в активах суб'єкта господарювання після вирахування всіх його зобов'язань
2	Регламент Європейського Парламенту і Ради (ЄС) «Про європейські фонди венчурного капіталу» [2]	Власний капітал – це дольова участь у підприємстві, представлена акціями або іншими формами участі в капіталі кваліфікованого портфельного підприємства, випущеними для його інвесторів
3	Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [3]	Власний капітал – різниця між активами і зобов'язаннями підприємства
4	Закон України «Про недержавне пенсійне забезпечення» [4]	Власний капітал – різниця між сукупною вартістю активів юридичної особи та вартістю її зобов'язань перед третіми особами
5	НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [5]	Власний капітал – різниця між активами і зобов'язаннями підприємства
6	Положення про авторизацію осіб, які мають намір провадити діяльність із надання інформаційних послуг на фондовому ринку, та умови провадження такої діяльності [6]	Власний капітал – частина в активах підприємства, що залишається після вирахування його зобов'язань
7	Порядок та умови видачі ліцензії на провадження окремих видів професійної діяльності на фондовому ринку (ринку цінних паперів) [7]	Власний капітал – частина в активах підприємства, що залишається після вирахування його зобов'язань

Джерело: узагальнено за даними [1–7]

Визначення поняття «власний капітал»

№ з/п	Автор	Визначення
1.	Ф.Ф. Бутинець [8]	Власний капітал – загальна вартість засобів підприємства, які належать йому на правах власності та використовуються ним для формування його активів
2.	П.С. Безруких, Н.П. Кондратков, Л.П. Краснова, Г.В. Савицька [9]	Власний капітал – це джерело утворення майна, основне джерело фінансування
3.	С.Ф. Голов [10]	Власний капітал формується акціями, тобто коштами інвесторів (власників) в обмін на реалізовані їм акції
4.	В.Ф. Максимова [11]	Власний капітал – це власні джерела фінансування підприємства, що вкладені його засновниками без визначеного строку їх повернення, накопичені суми реінвестованого прибутку протягом строку функціонування підприємства та інші власні джерела
5.	О.І. Пилипенко [12]	Власний капітал – це загальна вартість власних засобів підприємства, які належать йому на правах власності та використовуються ним для формування його активів
6.	В.В. Сопко [13]	Власний капітал – це власні джерела підприємства, які без визначення строку проведення внесені засновниками або залишені ними на підприємстві з уже оподаткованого прибутку
7	М.Д. Корінько, А.І. Юдін [14, с. 105]	Власний капітал – частина активів, що належить саме суб'єкту господарювання

Джерело: узагальнено за даними [8–14]

тина активів підприємства», як часто можна зустріти в публікаціях.

У вітчизняній економічній літературі спостерігаються різні підходи до визначення власного капіталу (табл. 2).

Як свідчать дані таблиці, єдності у визначенні власного капіталу серед учених-обліковців немає. Одна група авторів трактує власний капітал як власні джерела фінансування підприємства або джерело утворення майна, інша – як загальну вартість засобів підприємства, які належать йому на правах власності. О.О. Фальченко [15, с. 196] визначає власний капітал як основу стійкого росту та фінансової стабільності кожного підприємства, а Т.А. Піхняк [16, с. 136] – узагалі основою та фундаментом сталого розвитку будь-якого підприємства.

Зважаючи на різноманітність визначень та трактування поняття в інших науках, можна виділити економіч-

ний, обліковий та правовий підходи до тлумачення власного капіталу, які наведено на рис. 1.

Із рисунка видно, що визначення, які наведені стосовно поняття «власний капітал», кардинально відрізняються. Для економічних наук власний капітал – це фінансові ресурси, які є частиною активів та мають відобразитися в пасиві балансу підприємства. Обліковий підхід, зокрема Концептуальна основа фінансової звітності [1] та Закон «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [3], подають визначення поняття «власний капітал» виходячи із «залишкового» підходу, визначаючи його як частку в активах. Правовий підхід акцентує увагу на правах власності, визначаючи власний капітал як засоби та фінансові кошти підприємства, які належать підприємству на правах власності.

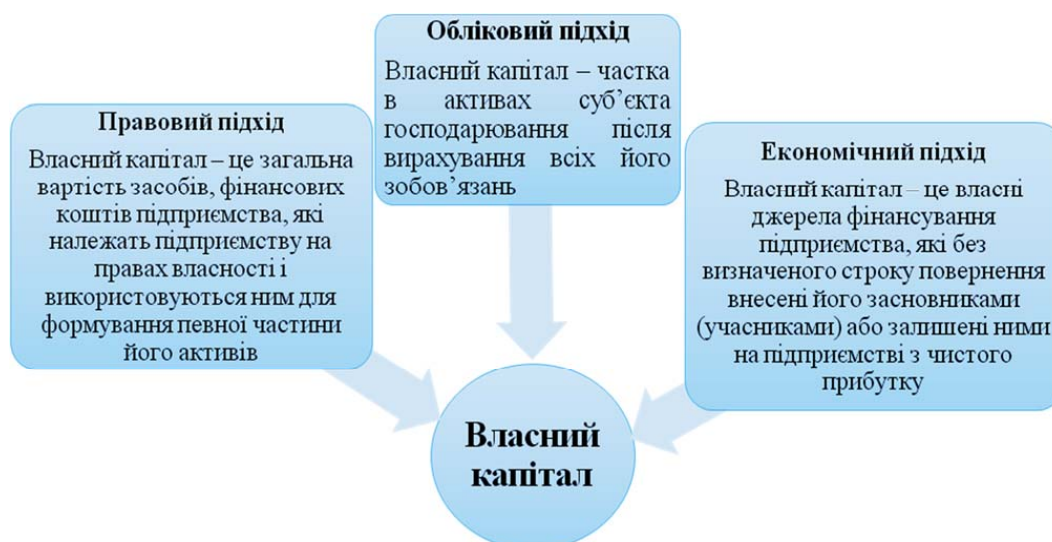

Рис. 1. Підходи до трактування визначення власного капіталу

Джерело: складено авторами

Для уточнення визначення поняття «власний капітал» важливими є його роль і значення в життєдіяльності суб'єктів господарювання. Власний капітал підприємства має надзвичайно велике значення для будь-якого підприємства, організації чи установи як на стадії їх створення, так і подальшого функціонування. Він є необхідною основою початку діяльності і запорукою подальшого ефективного господарювання. На момент створення підприємства стартовий капітал підприємства являє собою активи, які інвестовано (внесено) учасниками (засновниками), і модель балансу підприємства може бути представлена формулою $A = B_k$ (активи рівні сумі власного капіталу). Здійснюючи діяльність, підприємство використовує залучені кошти, і формула набуває вигляду $A = B_k + Z$ (активи рівні сумі власного капіталу і зобов'язань, які на момент складання балансу стали кредиторською заборгованістю). Тобто у підприємства виникають зобов'язання, які являють собою залучений капітал. Боргові зобов'язання підтверджують права і вимоги кредиторів щодо активів підприємства і мають пріоритет перед вимогами власників. Тому у зарубіжній практиці модель балансу має вигляд $A = Z + A_k$ (активи рівні сумі зобов'язань і акціонерного капіталу). Продовжувати свою діяльність підприємство може за умови збереження та примноження стартового капіталу [17, с. 121–122]. Подальші результати фінансово-господарської діяльності підприємства прямо залежать від ефективного управління капіталом підприємства.

Отже, власний капітал підприємства може утворюватися двома шляхами:

- внесення учасниками (засновниками) підприємства своєї частки різними активами;
- накопичення суми доходів у результаті діяльності, які залишаються на підприємстві у вигляді нерозподіленого прибутку та частини розподіленого прибутку як резерви.

Тому за походженням або джерелами утворення власний капітал поділяється на вкладений або інвестиційний капітал і зароблений.

Власний капітал є власністю підприємства, але, оскільки саме підприємство є чиєюсь власністю (приватної особи, групи осіб, держави), його капітал цілком належить власникам підприємства, і відповідальність підпри-

ємства перед кредиторами несуть власники, ризикуючи саме цим капіталом.

Таким чином, власний капітал – це власні джерела фінансування підприємства, які без визначення строку повернення внесені його засновниками (учасниками) або залишені ними на підприємстві з чистого прибутку [17, с. 122]. Також власний капітал можна трактувати як утілені в чистих активах ресурси підприємства, початково внесені його засновниками або учасниками, а також накопичені (втрачені) в процесі фінансові результати – прибутки і збитки, отримані (понесені) за весь час існування підприємства [18, с. 299].

Через притаманні йому функції (довгострокового фінансування, відповідальності і захисту прав кредиторів; компенсації понесених збитків, кредитоспроможності; фінансування ризику; самостійності і влади; розподілу доходів і активів) він є одним із найістотніших і найважливіших показників, які характеризують суб'єктів господарювання.

Отже, можна визначити основні характеристики власного капіталу підприємства:

- є основою початку діяльності підприємства;
- є основним чинником здійснення діяльності підприємства протягом усього періоду його існування;
- є одним із показників, на базі якого формується ринкова вартість підприємства;
- є джерелом фінансування діяльності підприємства, у тому числі ризикованих інвестицій, та покриття тимчасових збитків;
- є головним джерелом формування добробуту засновників (учасників) підприємства;
- є показником ефективності фінансово-господарської діяльності підприємства;
- є мірилом відносин відповідальності на підприємстві та захистом кредиторів від втрати капіталу;
- є показником ступеня незалежності підприємства та впливу власників на підприємство.

У сучасних умовах господарювання для суб'єктів підприємництва особливого значення набувають величина власного капіталу, його питома вага у капіталі підприємства, оптимізація його структури, формування раціонального співвідношення між власним і залученим капіталом, джерела поповнення та ефективність управління. Тому

надзвичайно актуальним завданням є формування адекватної потребам внутрішніх і зовнішніх користувачів системи інформаційного забезпечення управління капіталом.

Для того щоб максимально підвищити ефективність господарювання підприємства протягом усього періоду його функціонування, необхідно володіти майстерністю процесом управління власним капіталом і методологією його обліку. Структура і склад об'єктів управління власним капіталом визначатимуться:

- формою власності суб'єкта господарювання (приватне підприємство, що діє на основі приватної власності; громадян чи суб'єкта господарювання (юридичної особи); підприємство колективної власності; комунальне підприємство, що діє на основі комунальної власності територіальної громади; державне підприємство, що діє на основі державної власності; підприємство, засноване на змішаній формі власності (на базі об'єднання майна різних форм власності); спільне комунальне підприємство, що діє на договірних засадах спільного фінансування (утримання) відповідними територіальними громадами – суб'єктами співробітництва, тощо) [19];

- способом утворення (заснування) підприємства та формування статутного капіталу (унітарне підприємство, яке створюється одним засновником; корпоративне підприємство, яке утворюється, як правило, двома або більше засновниками) [19];

- організаційно-правовою формою підприємства (господарське товариство; комунальне підприємство; публічне акціонерне товариство; товариство з обмеженою відповідальністю; кооператив тощо) [20];

- галузевою приналежністю підприємства (будівництво, сільське господарство, промисловість тощо);

- величиною підприємства (велике, мале, середнє);

- переліком операцій щодо змін власного капіталу;

- програмним забезпеченням та технічними засобами оброблення й перетворення даних про власний капітал на систему показників тощо.

Варто зазначити, що процес обліку власного капіталу складається з багатьох блоків, які й формуватимуть технологію обліку власного капіталу. Це, перш за все, первинний, аналітичний та синтетичний облік формування та змін власного капіталу. Окрім того, власний капітал являє собою алгебраїчну суму декількох складників: зареєстрований капітал у вигляді статутного, пайового або інших видів зареєстрованого капіталу; додатковий капітал, капітал у дооцінках, резервний капітал, неоплачений капітал, вилучений капітал, нерозподілені прибутки та непокриті збитки, які по-різному впливають на величину власного капіталу. Так, зареєстрований капітал, додатковий капітал, капітал у дооцінках, резервний капітал і нерозподілені прибутки збільшують розмір власного капіталу, а неоплачений капітал, вилучений капітал і непокриті збитки – зменшують суму власного капіталу. Тобто категорія «власний капітал» є сукупністю окремих об'єктів обліку (компонентів власного капіталу), які підлягають визнанню, оцінці, відображенню у бухгалтерському обліку та розкриттю у фінансовій звітності [14, с. 108].

Зважаючи на різні організаційно-правові форми підприємств, існують розбіжності у відносинах власності, а також у регулюванні майнових питань, що передбачає особливості та відмінності відображення в бухгалтерському обліку власного капіталу і подання цієї інформації у фінансовій звітності.

Відповідно до НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [5], загальна сума власного капі-

талу на початок та кінець звітного періоду разом та в розрізі складників відображається в першому розділі пасиву балансу, що дає змогу користувачам бачити динаміку та структуру власного капіталу за останні два роки. Складання звіту про власний капітал передбачає відображення інформації про причини зміни у власному капіталі та його складниках. Визначення чистого фінансового результату, який залишиться у розпорядженні підприємства і поповнить (нерозподілені прибутки та розподілені прибутки у вигляді створених резервів і фондів) або зменшить (непокриті збитки) власний капітал, відображається у розділі I звіту про фінансові результати. Формування та поповнення капіталу в дооцінках представлено в другому розділі звіту про фінансові результати через представлення статей про дооцінку (уцінку) основних засобів та нематеріальних активів, дооцінку (уцінку) фінансових інструментів, накопичені курсові різниці, що дає можливість користувачам бачити зміни складу власного капіталу, які визнаються як інший сукупний дохід.

Відповідно до п. 7 розділу IV НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [5], у примітках до фінансової звітності наводиться інформація про призначення та умови використання кожного елемента власного капіталу (окрім зареєстрованого капіталу). Окрім того, згідно з п. 10 розділу II, для забезпечення порівняльного аналізу інформації звіту про власний капітал підприємства повинні додавати до річного звіту про власний капітал за попередній рік.

Варто звернути увагу і запровадити в практику українських підприємств п. 79 МСБО 1 «Подання фінансової звітності» [21], де зазначено, що суб'єкт господарювання повинен розкривати у звіті про фінансовий стан або в примітках опис характеру призначення кожного резерву у власному капіталі.

Висновки. Таким чином, можна сказати, що власний капітал у нормативних документах трактується переважно як частина в активах підприємства, яка залишається після вирахування його зобов'язань. Єдності у визначенні власного капіталу серед учених-обліковців немає. Одна група авторів трактує власний капітал як власні джерела фінансування підприємства або джерело утворення майна, інша – як загальну вартість засобів підприємства, які належать йому на правах власності. Зважаючи на різноманітність визначень науковцями та трактування поняття «власний капітал» в інших науках, варто пам'ятати про економічний, обліковий та правовий підходи до тлумачення власного капіталу. Узагалі власний капітал є необхідною основою початку діяльності і запорукою подальшого ефективного господарювання.

Виходячи з ролі, значення та функцій власного капіталу, визначено основні його характеристики.

Ефективність управління власним капіталом і методологія його обліку визначаються складом і структурою об'єктів управління, які, своєю чергою, залежать від: форми власності суб'єкта господарювання, організаційно-правової форми підприємства, галузевої приналежності, величини підприємства, переліку операцій щодо змін власного капіталу, програмного забезпечення та технічних засобів обробки даних тощо.

Процес обліку власного капіталу складається з багатьох блоків, які повинні бути конкретизовані й деталізовані.

За результатами дослідження визначено інформативність фінансової звітності щодо обсягу, динаміки і причин зміни власного капіталу та його складників.

Список використаних джерел:

1. Концептуальна основа фінансової звітності : Концепція від 01.09.2010. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_009#Text (дата звернення: 13.11.2021).
2. Регламент Європейського Парламенту і Ради (ЄС) : Міжнародний документ від 17.04.2013 № 345/2013. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_004-13#Text (дата звернення: 12.11.2021).
3. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16.07.1999 № 996-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text> (дата звернення: 17.11.2021).
4. Про недержавне пенсійне забезпечення : Закон України від 09.09.2003 № 1057-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1057-15#Text> (дата звернення: 16.11.2021).
5. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» : Наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013 № 73. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text> (дата звернення: 15.11.2021).
6. Положення про авторизацію осіб, які мають намір провадити діяльність з надання інформаційних послуг на фондовому ринку, та умови провадження такої діяльності : Рішення Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку від 27.09.2018 № 670. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1371-18#Text> (дата звернення: 10.11.2021).
7. Порядок та умови видачі ліцензії на провадження окремих видів професійної діяльності на фондовому ринку (ринку цінних паперів) : Рішення Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку від 14.05.2013 № 817. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0854-13#Text> (дата звернення: 15.11.2021).
8. Бутинець Ф.Ф. Бухгалтерський фінансовий облік : підручник ; 8-е вид., доп. і перероб. Житомир : Рута, 2009. 912 с.
9. Вівчар О.Й., Саварин В.М. Власний капітал як фінансове джерело функціонування підприємства. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2009. Вип. 19.5. С. 146–150. URL: https://nv.nltu.edu.ua/Archive/2009/19_5/146_Wiwczar_19_5.pdf.
10. Голов С.Ф., Костюченко В.М. Фінансовий облік. Київ : Лібра, 2005. 976 с.
11. Максимова В.Ф. Бухгалтерський облік : підручник. Одеса : ОНЕУ, 2012. 670 с.
12. Пилипенко О.І. Облік та аналіз власного капіталу: теорія і практика : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.06.04. Київ, 2005. 20 с.
13. Сопко В.В. Бухгалтерський облік в управлінні підприємством : навчальний посібник. Київ : КНЕУ, 2006. 526 с.
14. Корінько М.Д., Юдін А.І. Методологічні засади бухгалтерського обліку власного капіталу за міжнародними стандартами. *Інтелект XXI*. 2020. Вип. 5. С.104–109.
15. Фальченко О.О. Облік власного капіталу за національними та міжнародними стандартами. *Інфраструктура ринку*. 2017. Вип. 17. С. 196–200.
16. Піхняк Т.А. Гармонізація обліку власного капіталу в контексті переходу до міжнародних стандартів. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2019. № 6. Т. 1. С. 136–141.
17. Сторожук Т.М. Звітність підприємств : навчальний посібник. Ірпінь : Національна академія ДПС України, 2005. 412 с.
18. Сторожук Т.М. Теоретико-методологічні аспекти формування облікової політики підприємства : монографія. Ірпінь : Національний університет ДПС України, 2011. 460 с.
19. Господарський Кодекс України від 16.01.2003 № 436-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text> (дата звернення: 10.11.2021).
20. Класифікація організаційно-правових форм господарювання (КОПФГ). Державний класифікатор України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/file/text/88/f153165n44.pdf> (дата звернення: 13.11.2021).
21. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 1 «Подання фінансової звітності» (редакція від 01.01.2012 № 929-013). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_013#Text (дата звернення: 12.11.2021).

References:

1. IASB. (2010). *Conceptual basis of financial reporting*. Retrieved from https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_009#Text.
2. Verkhovna Rada Ukrainy. (2013). *Reglament Jevropejskoghho Parlamentu i Rady (JeS)* [Regulation of the European Parliament and of the Council (EU)]. Retrieved from https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_004-13#Text.
3. Verkhovna Rada Ukrainy. (1999). *Pro bukhghalterskyi oblik ta finansovu zvitnist v Ukraini* [About accounting and financial reporting in Ukraine]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text>.
4. Verkhovna Rada Ukrainy. (2003). *Pro nederzhavne pensijne zabezpechennja* [About non-state pension provision]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1057-15#Text>.
5. Ministerstvo finansiv Ukrainy. (2013). *Nacionaljne polozhennja (standart) bukhghalterskoghho obliku 1 «Zaghaljni vymoghy do finansovoji zvitnosti»* [National Accounting Regulation (Standard) 1 «General Financial Reporting Requirements»]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text>.
6. Nacionaljnoji komisiji z cinnykh paperiv ta fondovogho rynku (2018). *Polozhennja pro avtoryzaciju osib, jaki majutj namir provadyty dijajlnistj z nadannja informacijnykh poslugh na fondovomu rynku, ta umovy provadzhenja takoji dijajlnosti* [Regulations on the authorization of persons who intend to carry out activities for the provision of information services in the stock market, and the conditions for such activities]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1371-18#Text>.
7. Nacionaljnoji komisiji z cinnykh paperiv ta fondovogho rynku (2013). *Porjadok ta umovy vydachi licenziji na provadzhenja okremykh vydiv profesijnoji dijajlnosti na fondovomu rynku (rynku cinnykh paperiv)* [Procedure and conditions for issuing a license to conduct certain types of professional activities in the stock market (securities market)]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0854-13#Text>.
8. Butynets F.F. (2009). *Bukhghalterskyj finansovyj oblik*. [Financial accounting] (8nd edition by F. F. Butynets). Zhytomyr: Ruta.
9. Vivchar O.J., Savaryn V.M. (2009). *Vlasnyj kapital jak finansove dzherelo funkcionuvannja pidpryjemstva*. [Equity as a financial source of enterprise operation]. *Naukovyj visnyk NLTU Ukrajinj*, (19.5), 146–150. Retrieved from https://nv.nltu.edu.ua/Archive/2009/19_5/146_Wiwczar_19_5.pdf.
10. Gholov S.F., Kostjuchenko V.M. (2005). *Finansovyj oblik*. [Financial Accounting]. Kyiv: Libra.

11. Maksimova V.F. (2012). Bukhghaltersjkyj oblik [Accounting]. Odesa: ONEU.
12. Pylypenko O.I. (2005). Oblik ta analiz vlasnogho kapitalu: teoriya i praktyka [Accounting and analysis of equity: theory and practice] (Dissertation abstract). Kyiv.
13. Sopko V.V. (2006). Bukhghaltersjkyj oblik v upravlinni pidprijemstvom [Accounting in enterprise management]. Kyiv: KNEU.
14. Korinjko M.D., Judin A.I. (2020). Metodologichni zasady bukhghaltersjkogho obliku vlasnogho kapitalu za mizhnarodnymy standartamy [Methodological principles of equity accounting according to international standards]. *Intelekt XXI*, (5), 104–109.
15. Faljchenko, O.O. (2017). Oblik vlasnogho kapitalu za nacionaljnymy ta mizhnarodnymy standartamy [Equity accounting according to national and international standards]. *Infrastruktura rynku*, (17), 196–200.
16. Pikhnjak T.A. (2019). Gharmonizacija obliku vlasnogho kapitalu v konteksti perekhodu do mizhnarodnykh standartiv. [Harmonization of equity accounting in the context of transition to international standards]. *Visnyk Khmeljnyckogho nacionaljnogho universytetu*, (6), 136–141.
17. Storozhuk T.M. (2005). Zvitnistj pidprijemstv [Reporting of enterprises]. Irpinj: Nacionaljna akademija DPS Ukrainy.
18. Storozhuk T.M. (2011). Teoretyko-metodologichni aspekty formuvannja oblikovoji polityky pidprijemstva. [Theoretical and methodological aspects of the formation of accounting policy of the enterprise]. Irpinj: Nacionaljnij universytet DPS Ukrainy.
19. Verkhovna Rada Ukrainy. (2003). Ghospodarsjkyj Kodeks Ukrainy. [Economic Code of Ukraine]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>.
20. Klasyfikacija orghanizacijno-pravovykh form ghospodarjvannja (KOPFGh). Derzhavnyj klasyfikator Ukrainy. (2004). [Classification of organizational and legal forms of management (KOPFG). State Classifier of Ukraine]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/rada/file/text/88/f153165n44.pdf>.
21. IASB. (2012). Mizhnarodnyj standart bukhghaltersjkogho obliku 1 «Podannja finansovoji zvitnosti» [International Accounting Standard 1 «Presentation of Financial Statements»]. Retrieved from https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_013#Text.

СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ УЧЕТНО-ИНФОРМАЦИОННОГО ОБЕСПЕЧЕНИЯ УПРАВЛЕНИЯ СОБСТВЕННЫМ КАПИТАЛОМ

Аннотация. В статье рассмотрена трактовка понятия собственного капитала в различных нормативно-правовых актах и работах ученых. На основании исследования роли, значения и функций собственного капитала определены основные характеристики. Освещены результаты исследования в части усовершенствования учетного обеспечения пользователей информацией о формировании и изменении собственного капитала. Установлено, что эффективность управления собственным капиталом и методология его бухгалтерского учета определяются составом и структурой объектов управления, которые, в свою очередь, зависят от: формы собственности субъекта хозяйствования, организационно-правовой формы предприятия, отраслевой принадлежности, величины предприятия, перечня операций по изменению собственного капитала, программного обеспечения и технических средств обработки данных и т. д. Установлено, что процесс учета собственного капитала состоит из многих блоков, которые должны быть конкретизированы и детализированы в зависимости от совокупности операций с собственным капиталом.

Ключевые слова: собственный капитал, структура собственного капитала, составляющие собственного капитала, объекты управления собственным капиталом.

IMPROVEMENT OF ACCOUNTING AND INFORMATION SUPPORT OF OWN CAPITAL MANAGEMENT

Summary. The article covered the interpretation of the concept of «equity» in the various legal and regulatory instruments and scientists and the need to take into account the economic, accounting, and rights-based approaches to the interpretation of equity. The impact of equity accounting information on management decisions was also considered. The components of the company's equity according to the Statement of financial condition are considered. The stages of formation of accounting and analytical support of enterprise capital management are highlighted. The problems of planning, maintenance, use of accounting for certain components of equity are considered. Based on the study of the role, importance, and functions of equity identified its main characteristics for the enterprise: the basis for the beginning and implementation of activities; market value base; source of risk investment financing, coverage of temporary damages, the welfare of the founders (participants); performance measure, the degree of independence and influence of owners on the company; the measure of liability and protect creditors from losses. The results of the research in the part of the improvement of accounting provision of users with the information about formation and change of own capital are highlighted. It is established that efficiency of equity management and methodology of its accounting is determined by the composition and structure of management objects, which depend on: the form of ownership of a business entity, legal form of organization, method of formation (establishment) of an enterprise, size of an enterprise, list of operations on changes in equity, software and technical means of data processing, etc. It is established that the process of equity accounting consists of many blocks, which should be specified and detailed depending on a set of operations with the equity capital. The informativeness of financial statements, in particular the balance sheet, the statement of financial results, the statement of shareholders' equity, and notes on the volume, structure, and reason for changes in shareholders' equity as a whole and its components are disclosed.

Key words: equity, structure of equity, components of equity, objects of equity management.